

Prosista marginat

El *Diccionari de la literatura catalana* parla només de l'obra poètica de Xavier Amorós i Corbella (Reus, 1960). En prosa, ha publicat alguns contes en diverses publicacions, el llibre de narrativa juvenil *Històries de l'illa* i el llibre de relats *L'home del barret*.

Misteris maçònics

La maçoneria anglesa, diu un dels personatges d'*El cementiri de Praga*, finança els garibaldins perquè Víctor Manuel, després de les Dues Sicílies, voldrà Roma, la Roma del Sant Pare. I segons la traductora, Carme Arenas, afegeix: "Hi veieu el lligam? Garibaldi maçó, Mazzini desterrat a Londres en contacte amb els maçons anglesos, Cavour maçó que rep les ordres de les lògies angleses, maçons tots els homes que són al voltant de Garibaldi". Cal preguntar: com és que Mazzini, sense ser maçó, es va relacionar amb els maçons anglesos? D'una altra banda, no diu el personatge que tots els homes que envolten Garibaldi són maçons? El lector de la versió original, i els de les traduccions francesa i castellana, no es faran cap de les dues preguntes: entre "Garibaldi maçó" i "Mazzini desterrat a Londres en contacte...", Umberto Eco escriu "Mazzini massone".

Tanquen una escola

Les autores del llibre *Cartes de condemnats a mort pel franquisme*, Alba Díaz i Helena Ledesma, parlen d'una "escola salesiana que hi havia al carrer Rocafort de Barcelona". Encara hi és.

Garantia gens fiable

El DIEC2 manté que *garantir* vol dir "assegurar contra dany", i que té aquest sentit en l'exemple "un rellotge garantit per dos anys." Si *garantir* indiqués això, no caldria assegurar a tot risc els cotxes amb garantia. Un rellotge garantit no està assegurat contra un dany, sinó contra un mal funcionament, contra un defecte de fabricació.

Paul Preston analitza els orígens i els efectes de l'odi generat per la guerra civil espanyola

Paul Preston (Liverpool, 1946) analitza a fons els orígens i els efectes de l'odi generat al voltant de la guerra civil espanyola amb el llibre *L'Holocaust espanyol. Odi i extermini durant la Guerra Civil i després*, extens volum de 900 pàgines, traduït al català per l'Editorial Base. L'historiador hi parla amb detall de la repressió produïda a totes dues zones, la rebel, mantinguda durant anys a la postguerra, i la republicana. Hi sosté que, en produir-se el cop militar del 17-18 de juliol del 1936 contra el govern republicà, ja hi havia un odi enquistat tant entre els militars revoltats i la dreta, per una banda, com entre el *populatxo republicà* i les esquerres, per una altra.

Per a Preston, les morts produïdes fora del front permeten de parlar de l'Holocaust espanyol. A la rereguarda, prop de 200.000 persones van ser assassinades extrajudicialment o executades, xifra no gaire distant dels morts al front, 300.000. A més, uns 20.000 republicans van ser executats pel règim franquista després del març del 1939. I molts més es van morir de malalties i malnutrició en camps de presoners i de concentració, o bé en batallons de treball. Finalment, més de mig milió de refugiats van haver d'exiliar-se, i molts es van morir de malalties concretes als camps de concentració francesos i als camps nazis.

A la zona rebel, els militars van sotmetre l'odiat proletariat a una violència brutal i sense contemplacions, com havien fet a Àfrica amb els marroquins. El programa de terror i extermini era un dels eixos dels seus plans i preparatius. La repressió en mans dels rebels va triplicar en intensitat la que es va produir a l'altre bàndol.

Als capítols dedicats a explicar com es va fonamentar i enquistar l'odi, l'historiador analitza l'elaboració de les teories teològiques i racials de dretes que serviren per a justificar la intervenció de l'exèrcit i l'extermini dels homes d'esquerra.

A la zona republicana, la violència, diu Preston, al principi va ser una reacció espontània i defensiva davant del cop militar, que

després va intensificar-se amb les notícies que arribaven de les atrocitats dels militars. Ara bé, el fet que la violència, a la zona republicana, fos molt menor que la de la zona franquista, i menor que la que va dir la propaganda franquista i Franco mateix, va ser "igualmente esgarrifosa", considera l'historiador.

L'historiador pensa que es fa difícil d'imaginar que l'esclat de la violència a la zona republicana s'hagués produït si el cop militar no hagués fet saltar totes les barreres de la societat civilitzada. L'esfondrament de les estructures de la llei i l'ordre a conseqüència del cop va permetre, afirma, l'esclat d'una venjança cega i apocalíptica, fruit del ressentiment acumulat durant segles d'opressió, i va permetre també la delinqüència irresponsable dels presoners excarcerats o d'individus que fins aleshores mai no havien gosat donar via lliure als seus sentiments —a banda que, com en qualsevol guerra, també hi havia, com a l'altra zona, la necessitat militar de combatre l'enemic interior.

Paul Preston publica el llibre *L'Holocaust espanyol. Odi i extermini durant la Guerra Civil i després*.